

САЛМАНОВА О.Ю.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ОСІБ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ НЕДОТОРКАННІСТЮ

Статтю присвячено окремим проблемним питанням законодавчого регулювання здійснення кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю. Особливу увагу приділено проблематиці затримання та притягнення до кримінальної відповідальності народного депутата і Президента України. Констатовано, що сучасна модель законодавчого регулювання кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю, характеризується низкою суперечностей і прогалин, які унеможливають збір доказів щодо означеної категорії осіб, а також встановлення обставин, що мають значення для провадження і підлягають доказуванню. З'ясовано, що законодавець взагалі не передбачив порядку отримання дозволу про притягнення народних депутатів до кримінальної відповідальності в міжсесійний період, адже у цей час Верховна Рада взагалі не працює у формі пленарних засідань. Подібний стан речей фактично перешкоджає проведенню досудового розслідування у відповідній категорії кримінальних проваджень та загалом суперечить завданням і засадам кримінального провадження. Наголошено, що в умовах євроінтеграційного курсу перед українськими законотворцями постає завдання щодо побудови фундаментальної системи права, вдосконалення нормативно-правової бази з питань як забезпечення захисту особи, охорони її прав, свобод та законних інтересів, так і протидії злочинності, притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. Зроблено висновок, що одним із недоліків чинного КПК України в частині правового регулювання здійснення кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю, є відсутність закріплення процесуального порядку їх затримання, проведення обшуку чи огляду особистих речей та ін. Наявність подібних законодавчих прогалин наявно ускладнює процесуальну діяльність органів досудового розслідування та прокуратури в частині отримання необхідних доказів щодо доведення вини цих осіб. Це, безумовно, суперечить завданням і загальним засадам кримінального провадження.

Ключові слова: затримання, збирання доказів, недоторканність, правовий імунітет, імпичмент, народний депутат України, Президент України.

The article is devoted to separate problematic issues of the legislative regulation of the conduct of criminal proceedings against persons who enjoy immunity. Particular attention is paid to the issues of detention and bringing to justice the people's deputy and the President of Ukraine. It is stated that the current model of legislative regulation of criminal proceedings against persons who enjoy immunity is characterized by a number of contradictions and gaps that make it impossible to gather evidence about a specified category of persons, as well as to establish circumstances that are important for the proceedings and are subject to proof. It was clarified that the legislator did not foresee a procedure for obtaining a permit to bring people's deputies to criminal responsibility in the inter-sessional period, since at this time the Verkhovna Rada does not work at all in the form of plenary sessions. Such a state of affairs effectively impedes the conduct of pre-trial investigation in the relevant category of criminal proceedings and generally contradicts the objectives and principles of criminal proceedings. It was emphasized that in the context of the European integration course Ukrainian lawmakers are faced with the task of building a fundamental legal system, improving the legal and regulatory framework on issues of ensuring the protection of the individual, protecting his rights, freedoms and legitimate

interests, and counteracting crime, bringing the perpetrators to criminal responsibility . It is concluded that one of the shortcomings of the current CPC of Ukraine with regard to the right to regulate the conduct of criminal proceedings against persons enjoying immunity is the absence of a consolidation of the procedural order for their detention, the conduct of a search or review of personal belongings, etc. The presence of such legislative gaps makes it difficult for the procedural activities of the pre-trial investigation agencies and the prosecutor's office to obtain the necessary evidence to prove the fault of those persons. This, of course, contradicts the objectives and general principles of criminal proceedings.

Key words: *detention, gathering of evidence, immunity, legal immunity, impeachment, people's deputy of Ukraine, President of Ukraine.*

Вступ. Конституцією України встановлено, що рівність усіх громадян перед законом, діяльність окремої категорії осіб, залучених до виконання основоположних завдань та функцій держави, потребує додаткових правових гарантій. Із цією метою в Основному Законі нашої держави та у спеціальних законах закріплено додаткові правові гарантії забезпечення діяльності таких осіб. При цьому норми Конституції України не виключають можливості притягнення їх до кримінальної відповідальності, а лише встановлюють особливий порядок стосовно цього питання. Виходячи з державотворчого досвіду незалежної України, відповідна модель унормування процесуальної регламентації здійснення кримінального провадження щодо окремої категорії осіб піддається значній критиці з боку громадянського суспільства. Поряд із цим у наукових колах неодноразово наголошувалося на недосконалості законодавчої регламентації даного питання, оскільки це призводить до ускладнення процесу доказування вчинення вказаними особами кримінальних правопорушень, а отже, й ефективного досягнення завдань кримінального провадження, зокрема щодо забезпечення невідворотності покарання – притягнення до відповідальності в міру своєї вини. Безумовно, що подібний стан законодавчої регламентації здійснення кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю, зумовлює нагальну потребу в його перегляді, формуванні відповідних пропозицій та рекомендацій з удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним проблемним питанням законодавчої регламентації здійснення кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю, присвячені наукові праці таких учених, як: І.В. Бабій, С.Г. Волкотруб, Ю.І. Кицан, Є.В. Кузьмічова, М.А. Погорецький, С.В. Свириденко, О.С. Старенький, О.Ю. Татаров, Л.Д. Удалова, С.С. Чернявський, А.В. Шевчишен та ін. Проте в умовах кардинального оновлення кримінального процесуального законодавства України нагальною потребою є наукове переосмислення питань, пов'язаних зі здійсненням кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю, про що свідчить існування невирішених теоретичних і практичних проблем, з якими зіштовхуються органи досудового розслідування, прокуратури та суду.

Результати дослідження. Сьогодні виключно до компетенції держави віднесено функцію здійснення правосуддя, що спрямоване на відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів усіх суб'єктів суспільних відносин. Зазначена теза чітко відображена в нормах Основного Закону, відповідно до якого Україна є демократичною, соціальною та правовою державою, а всі громадяни є рівними перед законом із відсутністю привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [1]. Наведені конституційні приписи знайшли своє закріплення у ч. 1 ст. 10 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), згідно з якою не може бути привілеїв чи обмежень у процесуальних правах, передбачених цим Кодексом, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, громадянства, освіти, роду занять, а також за мовними або іншими ознаками [2]. Поряд із тим, як зазначає Є.В. Кузьмічова, діяльність певних державних органів спрямована на забезпечення функціонування основних державних інститутів, що полягає в забезпеченні безперешкодного та ефективного здійснення своїх функцій [3, с. 107]. Ми підтримуємо таку позицію, оскільки функціональна діяльність деяких категорій осіб у механізмі держави займає особливо важливе місце, адже забезпечує реалізацію законодавчої, виконавчої та судової функцій.

За слушним твердженням М.А. Погорецького та О.С. Старенького, метою реалізації певними державними органами основоположних функцій законодавець передбачив особливий по-

рядок здійснення кримінального провадження відносно окремих категорій осіб, які в силу свого процесуального статусу наділені відповідним імунітетом, який захищає їх від можливого незаконного тиску та перешкоджання здійснення професійної діяльності [4, с. 80]. Дійсно, логіка законодавця з даного питання залишається зрозумілою, оскільки важко оцінити негативні наслідки незаконного впливу на народного депутата України чи Президента України, який згідно зі ст. 102 Конституції України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності, додержання прав і свобод людини і громадянина.

Узагальнюючи сучасний стан наукового аналізу проблематики розслідування злочинів, вчинених особами, які користуються недоторканністю, С.В. Свириденко вказує на фрагментарність дослідження цієї проблеми, застарілість певних доктринальних положень, а також відсутність єдності щодо підходів до розуміння особливостей і проблем здійснення кримінального провадження щодо осіб, наділених конституційно-правовою недоторканністю. Зокрема, автор виокремлює такі проблемні аспекти: 1) невідповідність норм КПК України та Закону України «Про статус народного депутата України» нормам Конституції України. Пояснюється це тим, що положення перших двох нормативно-правових актів суттєво розширюють гарантії недоторканності народних депутатів порівняно з тими, які передбачені Основним Законом України, що ускладнює процес кримінального переслідування цих осіб; 2) неврегульованість механізму притягнення до кримінальної відповідальності Президента України, повноваження якого припинено внаслідок процедури імпічменту, розпочатої стосовно нього в силу вчинення ним злочину. Загалом, чинне законодавство не передбачає можливості здійснення кримінального провадження щодо особи, яка перебуває на посту глави держави, до тих пір, поки її повноваження не припинені у встановленому законом порядку. Про це свідчить низка статей КПК України, в яких йдеться про провадження щодо Президента України, повноваження якого припинено. При цьому однією з підстав припинення повноважень глави держави є вчинення ним злочину. У такому разі стосовно Президента України розпочинається процедура імпічменту, особливості реалізації якої за відсутності спеціального закону про імпічмент Президента України визначені в Законі України «Про Регламент Верховної Ради України». Однак цей механізм відповідальності Президента України є конституційно-правовим, а не кримінально-правовим. Але незрозумілою з позиції закону є роль правоохоронних органів та їх посадових осіб у питанні ініціювання процедури імпічменту. Зумовлено це тим, що в Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» лише передбачено, що підставою для ініціювання питання про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту та утворення спеціальної тимчасової слідчої комісії є письмове подання про це, підписане більшістю народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України, підписи яких не відкликаються. Також вимагає уточнення механізм притягнення до кримінальної відповідальності Президента України, повноваження якого припинено внаслідок процедури імпічменту, розпочатої щодо нього в силу вчинення ним злочину [5, с. 224–225].

Гарантуючи окремим державним посадовим особам недоторканність, у ч. 1 ст. 480 КПК України законодавець передбачив перелік осіб, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження, а саме щодо: 1) народного депутата України; 2) судді, судді Конституційного Суду України, а також присяжного на час виконання ним обов'язків у суді, Голови, заступника Голови, члена Вищої ради правосуддя, Голови, заступника Голови, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; 3) кандидата у Президенти України; 4) Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; 5) Голови, іншого члена Рахункової палати; 6) депутата місцевої ради; 7) адвоката; 8) Генерального прокурора, його заступника, прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; 9) Директора та працівників Національного антикорупційного бюро України; 10) члена Національного агентства з питань запобігання корупції.

Водночас системний аналіз КПК України свідчить про те, що наведений законодавцем перелік осіб, відносно яких діє особливий порядок кримінального провадження, не є вичерпним, оскільки правовим імунітетом також наділені особи, на яких розповсюджуються міжнародні норми щодо дипломатичного та консульського імунітету. Зазначене знаходить своє підтвердження в положеннях ст. 29 Закону України «Про дипломатичну службу», відповідно до яких працівники дипломатичної служби в період довготермінового відрядження користуються привілеями та імунітетами, встановленими для працівників дипломатичної служби відповідно до норм міжнародного права [6].

У той самий час, як свідчить аналіз КПК України, в його положеннях не передбачено жодних вимог стосовно процесуального порядку затримання народного депутата та Президента України. Однак, виходячи з положень ст. 105 Конституції України, Президент як глава держави

користується недоторканністю на весь час виконання своїх повноважень. При цьому на законодавчому рівні не розкриваються зміст і обсяг президентської недоторканності, а лише в рішенні Конституційного Суду України від 10 грудня 2003 р. № 9-рп/2003 зазначається, що на час виконання повноважень останній не несе кримінальної відповідальності та проти нього не може бути порушена кримінальна справа [7].

Таким чином, на основі наведеної правової позиції Конституційного Суду України можна стверджувати, що Президент України на час виконання своїх повноважень не підлягає притягненню до кримінальної відповідальності, а отже, й проведення супроти нього будь-яких процесуальних дій, зокрема і застосування такого тимчасового запобіжного заходу, як затримання, не допускається. Адже Президент України притягається до кримінальної відповідальності виключно в разі дострокового припинення його повноважень у порядку імпичменту у випадку вчинення ним державної зради або іншого злочину. Таке формулювання ст. 111 Конституції України, з нашої точки зору, піддається обґрунтованій критиці С. Г. Волкотруб, оскільки, виходячи з положень ст. 62 Конституції України, особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. У свою чергу, висновок Конституційного Суду не являється рішенням у кримінальній справі, яка б встановлювала винуватість Президента України у вчиненні кримінального правопорушення [8, с. 234]. До того ж зауважимо, що процедура імпичменту не тотожна кримінальному процесу, оскільки не передбачає на меті притягнення до кримінальної відповідальності особи для понесення нею достатнього покарання, а являє собою механізм позбавлення Президента України повноважень шляхом усунення його з поста.

Варто зауважити, що оцінку значення депутатської недоторканності надано в рішенні Конституційного Суду України від 26 червня 2003 р. № 12-рп/2003. Так, у підпункті 1.1 висновків цього рішення зазначено, що депутатська недоторканність як елемент статусу народного депутата України є конституційною гарантією безперешкодного та ефективного здійснення народним депутатом України своїх повноважень і передбачає звільнення його від юридичної відповідальності у визначених Конституцією України випадках та особливий порядок притягнення народного депутата України до кримінальної відповідальності, його затримання, арешту, а також застосування інших заходів, пов'язаних з обмеженням його особистих прав і свобод [9]. Як зазначив КСУ, хоча затримання як тимчасовий запобіжний захід спрямоване на запобігання злочинів чи його припинення, однак до народних депутатів може застосовуватися виключно за згодою Верховної Ради України.

Як вбачається з аналізу приведених вище вимог нормативно-правових актів, притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності фактично визначає початок дії положень КПК України щодо особливого порядку досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених останніми. Тобто повноцінність розслідування залежить від отримання згоди Верховної Ради України на притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності. При цьому слід відзначити, що в п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК України законодавцем визначено поняття «притягнення до кримінальної відповідальності», під яким розуміється стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Відтак, дослідивши значення цього поняття, можна стверджувати, що будь-яка процесуальна дія, пов'язана з обмеженням прав і свобод народного депутата, має здійснюватися лише після повідомлення його про підозру і реалізується виключно після того, як Верховна Рада України надасть на це відповідну згоду в порядку, визначеному Законом України «Про Регламент Верховної Ради України». У цьому Законі закріплено окрему главу, присвячену питанням порядку притягнення до кримінальної відповідальності, затримання чи арешту народного депутата України. Зокрема, в ч. 3 ст. 218 зазначеного Закону передбачено вимоги до подання про надання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання чи арешту народного депутата. Таке подання повинно бути вмотивованим і достатнім, містити конкретні факти і докази, що підтверджують факт вчинення зазначеною в поданні особою суспільно небезпечного діяння, визначеного Кримінальним кодексом України, а у випадках застосування запобіжного заходу у вигляді затримання чи тримання під вартою зазначений документ повинен чітко обґрунтувати необхідність застосування саме такого запобіжного заходу [10]. Після отримання Верховною Радою України вказаного подання та виконання процедур, передбачених главою 35 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», проводиться голосування щодо надання згоди про притягнення народного депутата України до кримінальної відповідальності.

Проаналізувавши законодавчі положення щодо особливостей здійснення кримінального провадження відносно народного депутата України, доходимо висновку, що в передбаченій на

сьогодні моделі кримінального процесуального регулювання досліджуваного аспекту наявна низка суперечностей та недоліків, що, безумовно, негативно впливає на практичне застосування КПК України.

Дослідивши законодавчі положення відносно депутатської недоторканності, М.А. Погорецький та О.С. Старенький зазначили, що, як правило, у випадку розслідування корупційного правопорушення у кримінальних провадженнях цієї категорії злочинці затримуються на місці вчинення злочину, а їхня злочинна діяльність документується під час проведення оперативними підрозділами такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту. Однак, ураховуючи особливості вітчизняного законодавства, доказати відповідне правопорушення практично неможливо. Загалом, як цілком справедливо відмічають вчені, законодавчі положення щодо притягнення до кримінальної відповідальності народного депутата фактично суперечать самій сутності інституту затримання [4, с. 87].

У свою чергу, аналізуючи практику розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою, О. Ю. Татаров та С.С. Чернявський зазначають, що одним із головних доказів вини підозрюваних у даній категорії кримінальних проваджень є наявність зафіксованих у матеріалах кримінального провадження даних про те, що на руках або одязі підозрюваної особи виявлено речовини, які з'явилися внаслідок контакту підозрюваного із заздалегідь ідентифікованими (поміченими) засобами, в першу чергу грошовими знаками, що оформлюється шляхом затримання та особистого обшуку [11, с. 35].

Також, як свідчить аналіз чинного законодавства з питань діяльності народних депутатів України, законодавець взагалі не передбачив порядку отримання дозволу про притягнення їх до кримінальної відповідальності в міжсесійний період, адже у цей час Верховна Рада взагалі не працює у формі пленарних засідань. Подібний стан речей фактично перешкоджає проведенню досудового розслідування у відповідній категорії кримінальних проваджень та загалом суперечить завданням і засадам кримінального провадження. Відтак такий порядок створює велику ймовірність втрати та знищення доказів винуватості народного депутата у вчиненні кримінального правопорушення.

Вивчаючи особливості притягнення до кримінальної відповідальності народних депутатів України, Ю.І. Кицан зазначає, що відповідна процедура може тривати практично місяць. На підтвердження цього автор наводить приклад реальної ситуації, коли у 2016 р. народний депутат О.Р. Онищенко, який підозрюється у вчиненні низки злочинів, пов'язаних із фактом розкрадання природного газу, видобутого в рамках спільної діяльності з ПАТ «Укргазвидобування», з метою уникнення кримінальної відповідальності, користуючись депутатською недоторканністю, безперешкодно перетнув кордон України. Проте Верховна Рада задовольнила відповідне подання Генерального прокурора тільки через два тижні з дня його отримання [12, с. 128].

На наше переконання, затримання особи, в тому числі народного депутата, можна вважати одним із ефективних заходів, спрямованих на попередження та припинення як злочинної діяльності, так і її негативних наслідків загалом, а також забезпечення збирання доказів вини особи. Тому, за цілком слушним твердженням Л.Д. Удалової та І.В. Бабій, своєчасне затримання особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, унеможливило її ухилення від органів досудового розслідування, а також перешкоджання встановленню істини у справі, продовження злочинної діяльності [13, с. 141–142]. Тобто відповідає самій сутності та меті затримання особи, яка вчиняє злочин.

У рамках сказаного доречно навести думку А.В. Шевчишена, який вказує, що дозвіл Верховної Ради України на притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності повинен діяти постійно, оскільки скасування відповідного рішення виключає можливість подальшої реалізації процесуальних дій відносно нього, згода на які була попередньо надана Верховною Радою України. Як приклад автор наводить обставини кримінального провадження від 19 жовтня 2015 року за обвинуваченням народного депутата України І.В. Мосійчука, де наявний висновок суду першої інстанції про неможливість призначення судового розгляду на підставі обвинувального акта стосовно особи, якій гарантована депутатська недоторканність і щодо якої на момент складання обвинувального акта чинної згоди на притягнення до кримінальної відповідальності немає [14, с. 218–219]. З такою правовою позицією варто погодитись, оскільки вона відповідає задекларованим законодавчим положенням стосовно депутатської недоторканності. Однак слід вказати, що така модель не є позитивним явищем правового регулювання, адже являє собою проблему законодавчого регулювання з даного питання.

Окремо слід звернути увагу на зарубіжний досвід регламентації окресленого питання. Наприклад, у ст. 46 Конституції ФРН передбачено право на затримання депутата без відповідної

згоди бундестагу у випадках його затримання на місці злочину або протягом дня, наступного за його вчиненням. Подібна норма закріплена в положеннях ст. 26 Конституції Французької Республіки [12, с. 126]. Схожі приписи також містяться в законодавстві Болгарії, Литви, Молдови, Японії та інших держав. На наш погляд, таке законодавче унормування даного питання є цілком виправданим і доречним, тому його слід урахувати під час внесення відповідних змін до КПК України із цього питання.

У США законодавча практика регулювання досліджуваного питання поширюється лише на деякі види правопорушень і тільки в період перебування парламентарія на сесії або в дорозі на сесію і назад. Зокрема, у частині 1 розділу 6 ст. 1 Конституції США 1787 р. передбачено, що у всіх випадках, за винятком державної зради, тяжкого злочину та порушення громадського порядку, парламентарі мають привілей свободи від арешту під час їхньої присутності на сесії відповідної палати та під час прямування туди і повернення звідти; за жоден виступ або участь у дебатах у кожній палаті з них не може бути спитано в якомусь іншому місці [15, с. 381].

Як бачимо, практика законодавчого регулювання депутатської недоторканності в зарубіжних країнах має досить різнобічний характер. Однак в Україні недоторканність таких осіб має безпрецедентно просторий характер, що значною мірою ускладнює розслідування злочинів, вчинених ними. Норми чинного кримінального процесуального законодавства фактично унеможливають здійснення швидкого, повного та неупередженого розслідування і притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які користуються недоторканністю.

Таким чином, на основі теоретичного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду регулювання особливостей притягнення народних депутатів до кримінальної відповідальності, а також на основі напрацювань сучасної юридичної науки вважаємо за доцільне надати власний варіант бачення вдосконалення національного законодавства. Нам імпонує варіант щодо можливого затримання народного депутата під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо таке затримання є необхідним для попередження вчинення злочину, відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину. Тобто у цьому питанні за приклад ми взяли законодавчий підхід до затримання судді, процесуальний порядок чого унормовано в п. 2 ч. 1 ст. 482 КПК України. Разом із тим вважаємо доцільним взяти до уваги конституційні приписи з приводу того, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Висновки. В умовах євроінтеграційного курсу перед законотворцями нашої держави постає завдання щодо побудови фундаментальної системи права, вдосконалення нормативно-правової бази з питань як забезпечення захисту особи, охорони її прав, свобод та законних інтересів, так і протидії злочинності, притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

На сьогодні одним із недоліків чинного КПК України в частині правового регулювання здійснення кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю, є відсутність закріплення процесуального порядку їх затримання, проведення обшуку чи огляду особистих речей та ін. Наявність подібних законодавчих прогалин наявно ускладнює процесуальну діяльність органів досудового розслідування та прокуратури в частині отримання необхідних доказів щодо доведення вини цих осіб. Це, безумовно, суперечить завданням і загальним засадам кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-17. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran5253#n5253>.
3. Кузьмічова Є.В. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. *Юридична наука*. 2014. № 8. С. 107–116.
4. Погорецький М.А., Старенький О.С. Здійснення кримінального провадження щодо народних депутатів: окремі проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 2. С. 79–90.
5. Свириденко С.В. До проблеми законодавчого врегулювання здійснення кримінального провадження щодо осіб, які користуються недоторканністю. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 5. Т. 2. С. 222–226.

6. Про дипломатичну службу : Закон України від 20.09.2001 № 2728-III. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2728-14/paran286#n286>.

7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 105, частини першої статті 111 Конституції України (справа щодо недоторканності та імпідменту Президента України) від 10 грудня 2003 року № 19-рп/2003. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-03>.

8. Волкотруб С.Г. Кримінально-процесуальний аспект імунітету Президента України. *Університетські наукові записки*. 2005. № 1-2 (13-14). С. 231–237.

9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частин першої, третьої статті 80 Конституції України, частини першої статті 26, частин першої, другої, третьої статті 27 Закону України «Про статус народного депутата України» та за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 80 Конституції України стосовно затримання народного депутата України (справа про гарантії депутатської недоторканності) від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003, м. Київ: справа № 1-15/2003. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-03>.

10. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/paran1704#n1704>.

11. Татаров О.Ю., Чернявський С.С. Актуальні питання досудового розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 3. С. 27–40.

12. Кицан Ю.І. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності народних депутатів України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 2. Т. 2. С. 126–128.

13. Удалова Л.Д., Бабій І.В. Досудове провадження у кримінальних справах щодо окремих службових осіб, які обіймають особливо відповідальне становище : монографія. Київ : КНТ, 2010. 192 с.

14. Шевчишен А.В. Особливості повідомлення про підозру у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2017. № 2(35). С. 216–230.

15. Депутатські привілеї: зарубіжний досвід та пропозиції для України: інформаційно-аналітичне дослідження / авт. кол. : Д. Ковриженко (кер.), О. Чебаненко, О. Гришук Н. Колодяжна та ін. ; Громадська організація «Лабораторія законодавчих ініціатив». Київ, 2007. 33 с.